

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. október 16.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2017. október 16. 8:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Ossza be a 240 percet úgy, hogy minden feladatra legyen elég ideje!

Alaposan olvassa el a feladatokat, kérdéseket, szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írásait gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen, hogy azok elváljanak a kész fogalmazásoktól!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót / szavakat húzza át, a helyesnek vélt szót / szavakat pedig írja le újra!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

SZÖVEGÉRTÉSI ÉS NYELVI-IRODALMI MŰVELTSÉGI FELADATSOR

Olvassa el figyelmesen Madách Imre művéből, *Az ember tragédiája* utolsó színéből származó részletet és válaszoljon a kérdésekre!

ÁDÁM

Uram! rettentő látások gyötörtek,
És nem tudom, mi bennök a való.
Óh mondd, óh mondd, minő sors vár reám:
E szűkhatáru lét-e mindenem,
Melynek küzdése közt lelkem szűrődik,
Mint bor, hogy végre, amidőn kitisztult,
A földre öntsd, és béigya porond?
Vagy a nemes szeszt jobbra rendeléd?
Megy-é előbbre majdan fajzatom,
Nemesbedvén, hogy trónodhoz közelgjen,
Vagy, mint malomnak barma, holtra fárad,
S a körből, melyben jár, nem bír kitörni?
Van-é jutalma a nemes kebelnek,
Melyet kigúnyol vérhullásaért
A kislelkű tömeg? Világosíts fel,
S hálásan hordok bármi végzetet;
Csak nyerhetek cserében, mert ezen
Bizonytalanság a pokol. –

AZ ÚR

Ne kérdd
Tovább a titkot, mit jótékonyan
Takart el istenkéz vágyó szemedtől.
Ha látnád, a földön mulékonyan
Pihen csak lelked, s túl örök idő vár:
Erény nem volna itt szenvedni többé.
Ha látnád, a por lelkedet felissza:
Mi sarkantyúzna, nagy eszmék miatt,
Hogy a muló perc élvéről lemondj?
Míg most, jövőd ködön csillogva át,
Ha percnyi léted súlyától legörnyedsz,
Emel majd a végetlen érzete.
S ha ennek elragadna büszkesége,
Fog korlátozni az arasznyi lét.
És biztosítva áll nagyság, erény. -

Forrás: Madách Imre *Válogatott művei*, Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1989,183-184.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Az idézet nyelve több megoldásával archaikus hatást tesz az olvasóra, például előfordulnak benne olyan szóalakok, amelyek a mai köznyelvben már nem élnek. Adja meg az idézetben szereplő eredeti változat mellett a ma használatos szóalakot!

a)	minő	
b)	rendeléd	
c)	nemesbedvén	
d)	közelgjen	
e)	vérhullásaért	
f)	élvéről	

6 pont	
--------	--

2. Az idézett részlet egyes szavainak a jelentése módosult időközben. Határozza meg egy-egy ma használatos szóalak vagy szinonima segítségével, milyen jelentésben szerepelnek az idézetből kiemelt szavak az adott szövegkörnyezetben!

Idézett szó		A szövegkörnyezetnek megfelelő ma használatos szóalak / szinonima
a)	látások	
b)	porond	
c)	fajzat	

3 pont	
--------	--

3. Ádám monológjában fontos szerephez jut két hasonlat. Értelmezze jelentésüket a szövegkörnyezet ismeretében!

a) lelkem szűrődik, / Mint bor

1 pont	
--------	--

b) mint malomnak barma, holtra fárad

1 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Mi az azonosítottja a szöveg alábbi metaforáinak?

a) nemes szesz: _____

b) csere („cserében”): _____

2 pont	
--------	--

5. A véges földi élet a részlet egyik kulcsfogalma. Sorolja föl a szöveg azon szinonim kifejezéseit, amelyek e kulcsfogalomra vonatkoznak! Legalább hármat említsen!

3 pont	
--------	--

6. Az idézett szakasz számos retorikai alakzatot használ. Idézzon a szövegből egy-egy példát az alábbi retorikai eljárásokra!

	Retorikai alakzat	Példa
a)	megszólítás	
b)	exclamatio (felkiáltás)	
c)	halmozás	
d)	anafora	

4 pont	
--------	--

7. Az emberi lét Ádám és az Úr szavai szerint egyaránt a végesség és végtelenség közé helyeztetett. Ugyanakkor e kettősségnek az emberre gyakorolt hatását mindketten másként értékelik. Fejtse ki, miben áll ez az alapvető különbség!

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Az Ádám monológjában szereplő két hasonlat két történetfilozófiai felfogást vázol fel. Fejtse ki legalább 4 érdemi megállapítással, mi jellemzi ezt a két, egymással szemben álló elgondolást!

4 pont	
--------	--

9. Ádám első mondatában a „rettentő látások” okozta gyötrelemről beszél. Értelmezze ezt a mondatot három érdemi közléssel a *Tragédia* egész szövegének ismeretében!

3 pont	
--------	--

10. Az ember tragédiája sajátos drámai műfajt képvisel, amelyet többnyire drámai költeményként szokás megnevezni. Foglalja össze néhány mondatban a műfaj legfontosabb jellegzetességeit! Említsen legalább három lényeges vonást!

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

11. Nevezze meg, Az ember tragédiájának melyik színéből származnak az alábbi idézetek!
(A szín elnevezését vagy számozását egyaránt használhatja.)

- a) E gyáva népet meg nem átkozom,
Az nem hibás, annak természete,
Hogy a nyomor szolgává bélyegezze,
S a szolgaság vérengző eszközévé
Súlyessze néhány dölyfös pártütőnek.
Csak egyedül én voltam bolond,
Hívén, hogy ilyen népnek kell szabadság.

A szín elnevezése vagy száma: _____

- b) Fiam, csekély dolgokra most rá nem érek,
Az Isten dicsé, a nép üdve hív,
Eretnekek fölött kell itélnem,
Kik mérget szórva dudvaként tenyésznek,
S tűzzel-vassal bár irtjuk, szüntelen
Ujúlt erővel küldi a pokol ránk. –

A szín elnevezése vagy száma: _____

- c) Mi verseny ez, hol egyik kardosan
Áll a meztelen ellenek szemében,
Mi függetlenség, száz hol éhezik,
Ha az egyes jármába nem hajol.
Kutyáknak harca ez egy konc felett.
Én társaságot kívánok helyette,
Mely véd, nem büntet, buzdít, nem riaszt,
Közös erővel öszeműködik,
Minőt a tudomány eszmél magának,
És melynek rendén értelem viraszt. –

A szín elnevezése vagy száma: _____

3 pont	
--------	--

12. Jelölje a sorok fölött az alábbi részlet ritmusát, és nevezze meg a jellegadó verslábát!

- a) A ritmus jelölése:

Mi végtelen körút okoskodásod,

Melyből menekvés nincsen is talán.

- b) A jellegadó versláb neve: _____

3 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MŰÉRTÉLMEZŐ SZÖVEG ALKOTÁSA

Csoóri Sándor korai pályaszakaszát követő költészetével a látomásos-metaforikus líratípus jellegzetesen egyéni változatát teremtette meg.

Értelmezze alább idézett művét! Tematikus-motivikus, szerkezeti és poétikai elemzése keretében térjen ki a szerelmi tárgyú dal-műfaj megújításának, hagyomány és modernség kettősségének kérdésére!

Megoldása 400-800 szó terjedelmű legyen!

Csoóri Sándor: *Elengednélek, visszahívnálak*

Elengednélek,
visszahívnálak,
nagy vízben vetnék neked ágyat
s fáradhatatlan tengerészed,
kezemmel körülhajóználak.
Amerre mennél,
mennék utánad.
Nyár van,
kiköltözöm az ég alá
szerelmed nomádjának:
süssön a Nap, mint a végzet –
egész testemmel
égjek!

Erőt az elérhetetlen jövő ad
s holnapi romlása a vágynak –

Darazsak golyózápóra
luggatná át a koponyámat,
venné a világ véreimet,
de én csak mosolygok,
mert látlak.
Elengednélek –
visszahívnálak –
hangya-gyászmenet hömpölyög,
előle eltaszítanálak.
Porból fölszedve vizet adnék,
sebed kimosnám szavaimmal.
Melléd feküdnék s a világot
elsötétíteném
hajaddal.

(1967)

Szöveggözlés: *Csoóri Sándor válogatott versei. Idegszálaival a szél* ciklus. Unikornis Kiadó, Budapest, 1998.
Digitális Irodalmi Akadémia. © Petőfi Irodalmi Múzeum • Budapest • 2011
<http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000000264&secId=0000024743&mainContent=true&mode=html>

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		pontszám	
		Maximális	Elért
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor		40	
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg	Tartalom	15
		Szövegszerkezet	5
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10
		Összesen	30
	Reflektáló szöveg	Tartalom	5
		Problémaérzékenység	5
		Gondolatmenet	5
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	5
		Összesen	20
Helyesírás		8	
Íráskép		2	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértési és nyelvi-irodalmi műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	Műértelmező szöveg		
	Reflektáló szöveg		
Helyesírás			
Íráskép			

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző